
Kateřina Lucemburská

„Stalo se něco?“ Kateřina opatrně položila drobnou dlaň na sestřinu štíhlou paži. V poslední době se k sobě chovaly s téměř přehnanou ohleduplností. Měly k tomu pádný důvod a Kateřina nyní jen doufala, že Markéta nepřichází s nějakou další Jobovou zvěstí.

Tvářila se totiž nepředstavitelně vážně, a to Kateřinu polekalo. Jako ostatně mnoho věcí v těchto dnech.

„Otec se chce znovu oženit!“ vyhrkla najednou Markéta, tvář napjatou, jako by jí ta slova splynula ze rtů proti vlastní vůli, jaksi nechtěně. Tu zprávu přímo vychrlila, i když si předtím nacvičovala uhlazenější verze toho sdělení, které by byly pro mladší sestru mnohem přijatelnější.

Ovšem co se na té kruté pravdě dá uhladit?

Matka zemřela, je tomu sotva pár měsíců, a otec si už našel jinou a chce se s ní oženit. Miloval vůbec svou zesnulou choť Blanku z Valois?

Kateřina upustila několik větévek čerstvého chvojí, které na Pražský hrad přivezli včera z lesů kolem Karlštejna, nového hradu, kam se její otec, český a římsko-německý král a vbrzku jistě také císař Svaté říše římské, s oblibou uchyloval. Tu chvoj, jmelí a větvičky s rubínovými šípkami a jeřabinami sem nechaly s Markétou navézt, protože chtěly Hrad vyzdobit na blížící se Vánoce. První bez maminky Blanky z Valois.

To ona se vždycky starala o vánoční výzdobu a dokázala vykouzlit nejen na celém Hradě, ale také v Praze radostnou sváteční atmosféru.

Chtěly s Markétou otci dokázat, že jsou toho schopné i ony a že se mu budou ze všech sil snažit ulehčit v žalu.

„Vždyť... ovdověl sotva před několika měsíci! Naše maminka zemřela v srpnu, a teď...“ Kateřina se zdráhala uvěřit sestřiným slovům. Věděla nicméně, že žert tak krutý by si z ní Markéta nikdy neztropila.

„Ano, a teď máme začátek prosince!“ Markétinu hezkou tvá zkrivil pohrdlivý výraz. „Víš, Kateřino, někteří muži už jsou takoví, že se ožení dřív, než rov jejich zesnulé choti poroste trávou. Ale že se takhle zachová i náš vlastní otec, to mne tedy ani ve snu nenapadlo!“

Kateřina přikývla. Ve starší sestře viděla vždy autoritu, někoho, kdo má značné životní zkušenosti, rozhodně větší než ona. Třeba s muži. Kateřina by se neodvážila na něco podobného ani pomyslet. Ovšem na druhou stranu, Markéta je už vdaná za uherského krále Ludvíka I. Velikého. Zůstala však v Praze, hlavně proto, aby byla ovdovělému otci oporou. I tak však jistě ví o mužích své. Určitě brzy odjede do Uher, zvláště teď, po tomhle otcově nečekaném rozhodnutí.

„Máš pravdu. Já... nějak jsem předpokládala, že zůstane sám, alespoň určitou dobu. A pak – má přece nás! Vzpomínáš, jak nám vždycky vyprávěl, že se s matkou seznámili u francouzského dvora, kam ho poslali na vychování? A to byli ještě děti, a přesto se už měli rádi. Láska je spojovala od dětských let! Jak na ni mohl tak rychle zapomenout? Proč ji chce tak náhle nahradit jinou? A jak už jsem říkala – má nás!“ Že zapomněl na tohle, ji možná zabolalo stejně jako jeho domnělá zrada na zesnulé matce.

„To jsem si také myslela! Jenže... řekl mi, že ho k tomu sňatku nutí politické důvody a závažné okolnosti a my dvě to jistě pochopíme.“ Markéta poraženecky pokrčila rameny a navyklým pohybem odhodila pramen zlatých vlasů, který se jí na ně svezl.

„A koho si vlastně hodlá vzít? Kdo mu přinese tak cenné politické věno, že kvůli němu chce pošlapat matčinu památku?“ zeptala se Kateřina a v očích jí hněvivě blýsklo.

„Annu Falckou.“

Kateřina rychle zapátrala v paměti. „Není to snad dcera *toho Wittelsbacha*?“

„Nemýlíš se. Je to opravdu dcera *toho Wittelsbacha* Rudolfa Druhého. Toho, co je už od roku 1346 v říšské klatbě,“ přisvědčila s jistým škodolibým zadostiučiněním Markéta.

„Ale proč by, prosím tě, uzavíral otec sňatek takhle nevýhodný, a přitom tvrdil, že si ji bere z čistě politických důvodů? Oženit se s dcerou někoho, kdo je po celá léta v klatbě, tomu tedy zrovna diplomatické terno neříkám!“

užasla Kateřina a posupně se zasmála. „Třeba se mu líbí. Možná ho okouzli-
la. Vzplál k ní láskou na první pohled!“ Něco podobného znala Kateřina za-
tím pouze z milostných písní minnesängrů a toužila, aby to jednou potkalo
také ji, ovšem u královského tatínka něco takového považovala za nevkusné.

Markéta zaklonila hlavu a dala se do upřímného smíchu. „O nějaké lás-
ce na první pohled nemůže být ani řeči. Náš otec se s ní jistě ještě ani nevi-
děl. A kdyby se s ní přece jen setkal, tak by ho asi stěží okouzli-
la. Do ideálu krásy, který dokonale naplňovala naše matka, má prý Anna z Falce hodně
daleko. Podle všeobecného mínění je moc vysoká a hranatá a krásy zrovna
nepobrala. A ani mladá není. Bylo jí už dvacet, považ! Každá urozená dív-
ka má v *tomhle* věku dávno manžela a houfek dětí. Nebo je alespoň zasnou-
bená. Nu, její tatínek v ní podle všeho spatřoval dobrou politickou investici,
a tak pro ni vybíral ženicha tak dlouho, až přebral.“

„Od koho máš takové podrobné zprávy?“ Kateřiny se zmocnila dívčí
zvědavost.

„Od naší dvorní dámy Hildy. Však ji znáš, ta dovede obstarat všechny zha-
vé novinky obratem ruky. A pokud jde o ty politické výhody,“ pokračovala
Markéta, „ani já tomu zpočátku nerozuměla a zpřímá jsem se na to otce ze-
ptala, když se mi se svým rozhodnutím jako starší dceři svěčil.“ Markéta ni-
kdy neopomněla zdůraznit, že coby prvorozené jí náleží jistá privilegia.
Kateřiny se to dotklo, ostatně jako pokaždé.

„Celé tajemství spočívá v tom,“ sdělovala Markéta, „že Wittelsbachové
v čele s Anniným otcem Rudolfem podporují samozvaného římského vzdor-
okrále Günthera ze Schwarzburgu. To je, jak dobře víme, nebezpečný pro-
tivník našeho otce, jemuž upírá korunu římského krále. Ožení-li se tedy otec
s Rudolfovou dcerou Annou, přikloní se přirozeně přízeň Wittelsbachů a pod-
pora Annina otce na jeho stranu, na stranu Karla Čtvrtého. Jen kvůli tomu to
dělá, pro nic jiného. A také pro Falc a území, která jednou Anně spadnou do
klína. Nezapomínej, že to je Rudolfova jediná dcera.“

Kateřina mlčela. Jako by sbírala odvahu k dalším slovům. „Já... přesto
si myslím, že tohle není jediný a možná ani hlavní důvod, proč se otec rozho-
dl uzavřít tak rychle nový sňatek. Touží po synovi, po dědici. A jemu ani té
jeho Anně se léta nezastavila.“

Chce jednou učit synka lovu a zacházení s mečem, zasvěcovat ho do tajů
diplomacie, umění vládnout a politického rozhodování. Svě dcery má sice ze

srdce rád, poskytl jim dobré vzdělání a vychování, ale ty pokračovat v dynastické linii rodu nebudou.

Markéta na ni upřela pohled, v němž se zračil smutek. I ona tohle moc dobře věděla, ale nechtěla si to připustit.

„Možná máš pravdu. Nu, v každém případě budiž Bohu poručeno.“

„Co uděláme, Markéto?“ vzhledla Kateřina k sestře.

„Můžeme o tom mluvit, můžeme být nešťastné, ale otci v tom sňatku nezabráníme,“ povzdechla si Markéta. „Možná bychom se na to měly dívat z té lepší stránky – otec by se stejně musel tak jako tak oženit, vyžaduje si to jeho výjimečné postavení. Snad je lepší, uzavře-li nyní politický sňatek, než aby to jednou učinil z bezhlavé lásky.“ Markéta krátce sklopila oči. „A já...“

Kateřina věděla moc dobře, co bude následovat. Markéta se vrátí do Uher k Ludvíkovi.

A já tu zůstanu sama, pomyslela si trpce.

„Ty teď jistě odjedeš za Ludvíkem,“ vyslovila nakonec s velkým přemáháním své obavy, aby sestře její zpověď usnadnila.

„Ano. Promiň mi to, Kateřino. Nechci tě opustit, zejména nyní ne, ale... nemohu zůstat v Praze navždy. Už takhle jsem tu dost dlouho a nechávám Lajose čekat.“

Kateřině neuniklo, že Markéta říká svému choti Lajos, nikoliv Ludvík. Nakrátko jí projela žárlivost na intimitu jejich vztahu, kterou tím dala Markéta najevo. Vzápětí se zastyděla. „Ach, já vím, Markéto.“ Přistoupila k sestře a objala ji.

Tak nemohla Markéta zahlédnout, že Kateřině sklouzla po hebké tváři slza a za ní následovaly další.

„Letošní Vánoce neztratily své kouzlo i přesto, že nás opustila maminka.“ Karel IV. se naklonil k dceři Kateřině, sedící v čele tabule vedle něj, a popleskal ji něžně po ruce. „Děkuji ti, Kateřino, že ses o všechno tak hezky postarala!“

Kateřina na něj pohlédla s téměř plachým, i když vděčným úsměvem. Třeba to s tím novým sňatkem není pravda, třeba to byl jen takový nápad, utěšovala se. Možná si Markéta otcova slova vyložila mylně ve světle toho, co se jí později doneslo a co jí navyprávěla ta všetečná Hilda.

V hloubi duše nicméně věděla, že to je plané utěšování.

„Jsem ráda, že se ti ta výzdoba líbí. Hodně mi s ní pomáhala Markéta, ještě než odjela do Uher. Škoda, že tu s námi nemůže být,“ zalitovala Kateřina.

„Přejme jí manželské štěstí,“ řekl na to Karel IV. a úsměv mu zvroutněl. Jemu se po Markétě také stýskalo, byl si však jistý, že jí je Ludvík dobrým manželem. Uherský dvůr vedený po francouzském vzoru, protože Ludvíkův zesnulý otec Karel Robert pocházel z rodu Anjou, se mu líbil a věřil, že se tam cítí dobře i Markéta. Každý tamní pobyt v něm vyvolal příjemné vzpomínky na dny strávené u královského dvora ve Francii, na první setkání s Blankou z Valois, jeho životní láskou, s níž se oženil. Dosud se zdráhal uvěřit, že ho navždy opustila, a občas, když přebýval na Karlštejně a trávil dlouhé noci nad listinami a dopisy, míval pocit, jako by zaslechl Blančiny lehké kroky blížící se chodbou k jeho komnatám.

Kateřině neuniklo, že se otec vytratil kamsi daleko do vzpomínek. Nyní popleskala s láskou po ruce ona jeho. „Zamyslel ses, tatínku.“

„Při vzpomínce na uherský dvůr, který se, jak víš, tolik podobá francouzskému, jsem si vzpomněl na maminku, Kateřino. Já... nikdy se nesmírím s tím, že zemřela.“ Sklonil při těch slovech hlavu a Kateřina si povšimla prvních stříbrných nitek, které mu potkaly tmavé vlasy i vous.

„A přesto, přesto se prý hodláš znovu oženit!“ neubránila se výtce a zrak jí zaplápl téměř bojovně. Byla ráda, že k těm slovům našla odvalu.

I ona má přece právo vědět, jak se věci mají, když otec už mluvil s Markétou. Kateřinu jistě oba dosud mají za pouhé nedospělé děcko, a proto jí nikdo nic pořádně neřekne.

Karel IV. ji něžně pohladil po tváři. Jak krásná je moje dcera Kateřina, pomyslel si. Jako bych před sebou opět měl Blanku z Valois, tak se Kateřina podobá matce s tou záplavou zlatých prstýnků a průzračně modrýma očima.

„Já vím, holčičko moje, co se ti honí hlavou. Ale věř mi, život králů se řídí pravidly diplomacie a politiky, ne pravidly vedenými láskou. Měli jsme štěstí, tvá matka a já, že jsme se do sebe zamilovali, když jsme si byli předurčení politickou nezbytností a dohodou mezi královskými rody. Věřím, modlím se, aby takové štěstí potkalo i tebe.“ Karel IV. se nakrátko odmlčel a štíhlými prsty si pohrával se svou oblíbenou onyxovou číší, aniž by si ji nechal dolít. „Požádal jsem Markétu, aby s tebou promluvila o mých budoucích plánech. Já vím, budeš si asi myslet, že jsem bez srdce, když se hodlám tak brzy po smrti tvé matky znovu oženit, ale... sňatek je, jak se zdá, v tomto případě jediným východiskem ze složité politické situace, v níž jsme se ocitli. Musím myslet na osud království, na osud národa a na dědičný odkaz, Kateřino, ne na svou bolest a ztrátu, kterou jsem utrpěl. Mnozí pošetilci závidí uroze-

ným jejich výsadní postavení, aniž by si uvědomovali, jakým odříkáním je vykoupeno!“

„Já tě chápu, věř mi. Ale přesto...“ namítla chabě dcera.

„Jak víš, ve hře je koruna římského krále. Mnozí v říši se rozhodli podpořit vzdorokrále,“ pustil se do vysvětlování Karel IV.

„Ale to se ti přece už před nějakým časem podařilo vyřešit!“ obrátila se k němu Kateřina s novou nadějí. „Eduard Anglický, kterému korunu římského krále nabídli, navštívil dokonce Prahu, aby s tebou uzavřel smír. A nakonec se postavení římského krále rád vzdal!“

Otec se na ni zahleděl téměř soucitně. Netušila, že i v tomhle případě se hrálo jistou úlohu vyjednávání možného sňatku s Eduardovou dcerou, rozmarnou a rozchazovačnou Isabellou Anglickou. Upřímně si tehdy oddychl, když se domluvil přímo s Eduardem, který se do říšské politiky zrovna nehrnul, a tomu nevídanému manželství se vyhnul. Byl jen rád, že se o tom dcerám ani náznakem nezmínil.

„V tom máš sice pravdu, ale tím boj o římskou korunu bohužel neskončil. Němečtí Wittelsbachové se rozhodli postavit za Günthera ze Schwarzburgu a chtějí prosadit jeho kandidaturu. Nemusím ti jistě vykládat, že to nebezpečně ohrožuje moje postavení.“

„Ach, otče, jenže každý přece ví, že Wittelsbachové jsou v klatbě!“ Kateřina popudilo, že ji tatínek chce odbýt takovou lacinou výmluvou.

„Ovšem to jim na moci ani na vlivu neubírá.“

Kateřina na něj upřela nevěřící pohled. „Jak je to možné? To snad nemůže být pravda!“

Otec se na ni usmál. „Tak to už někdy chodívá. Víš, já zastávám názor, že když selžou přísné příkazy a ostrá nařízení, diplomatická dohoda vyřeší mnohé,“ odpověděl vyhýbavě. „Anna Falcká z rodu Wittelsbachů je jediná dcera rýnského kurfiřta Rudolfa. Ožením-li se s ní, z Güntherovy kandidatury sejde, protože se Wittelsbachové v čele s Anniným otcem Rudolfem přikloní na mou stranu. A navíc tím sňatkem získáme výhodná území, třeba Falc.“

„Jak už jsem ti řekla, chápu to nebo se to alespoň snažím pochopit. Ale nezdá se ti... přinejmenším nevkusné pomýšlet na nové manželství tak záhy po matčině smrti?“ ohradila se zostra.

„Věř mi, Kateřino, že bych si nepřál nic víc než zavřít se na Karlštejně, oddat se tam práci a vzpomínkám na Blanku a žít jen pro vás dvě, Blančiny dcery. Něco takového si ale dovolit nemohu. Mám své vladařské povinnosti.“

Karel IV. nyní pozdvihl onyxovou číši proti světlu, jako by si ji prohlížel poprvé. Po chvíli ji postavil zpátky na stůl a kývl, aby mu páže nalilo. K dceři se znovu obrátil teprve poté, co se sloužící uctivě vytratil. „Ožením se s Annou Falckou a vy s Markétou v ní jistě najdete dobrou matku.“ Promluvil z něj nyní panovník, zvyklý dávat rozkazy. Jeho vážná slova nesnesla odporu.

„To určitě!“ vybuchla popuzeně Kateřina. „I když věkem se na tu úlohu usedlé matky bude určitě hodit!“

Karel IV. se dal do upřímného smíchu. Dceřina žárlivost ho pobavila. „Ach, Kateřino moje, Anna je přece jenom o šest let starší než naše Markéta!“

Kateřina na to pouze poraženecky trhla ramenem. „A co papež, co Jeho Svatost Kliment Šestý, na jehož slova vždycky dáš? Na jeho názor se neohlížíš? Jistě ho nepotěší, že si bereš někoho z rodu zatíženého klatbou.“

Věděla moc dobře, že těmi slovy zasáhne otce do živého. Papež Kliment býval jeho učitelem, tehdy se ještě jmenoval Pierre de Rosieres, a zůstal mu věrným rádcem a dobrým přítelem i poté, co dosedl na papežský stolec. Ten nebude souhlasit s tím, že se jeho chráněnc paktuje s rodem v říšské klatbě.

Hudba nyní spustila k tanci a Karel IV. se zahleděl kamsi daleko za tanečníky. S odpovědí si dával na čas. Jeho Svatost papeže Klimenta nový vývoj událostí nepotěší, v tom má Kateřina pravdu. Naopak ho rozzuří. Ale patrně z jiného důvodu, než jaký má na mysli dcera.

Mikuláš Lučkův si totiž Karlovým jménem na Jeho Svatosti vyžádal pro českého a římského krále generální dispens pro uzavření budoucího manželství. Papež se domníval, že bude určen pro zamýšlený sňatek s Isabellou Anglickou, s níž byl Karel IV. vzdáleně spřízněn. Mikuláš mu to nevyvracel, neboť Jeho Svatost byla tomuto manželství nakloněna. To rozhodně nelze tvrdit o manželství s Annou Falckou. A to, že jeho bývalý žák a chráněnc Karel použil papežský dekret k jinému sňatku, bude určitě považovat za zradu.

„Není na světě člověk ten, aby se zavděčil lidem všem,“ odpověděl nakonec Kateřině místo sáhodlouhého a složitého vysvětlování.

„Ty abys nepřišel vždycky s nějakou moudrou průpovídkou!“ Kateřinu nepohněvala ani tak otcova slova jako spíše téměř pobavený výraz, který mu nyní pohrával na tváři. V dalším kritickém proslovu, k němuž se už už nadechovala, jí zabránil vysoký štíhlý mladík, který před ni předstoupil. Plavé vlasy, jež mu spadaly na ramena, měl tak světlé, že se v záři svící leskly téměř jako stříbro. Přitažlivá tvář, spíš zajímavá než hezká, nezapřela výrazné rodové rysy Habsburků.

„Dovoliš, Milosti, abych požádal o tanec tvou okouzlující dceru princeznu Kateřinu?“ uklonil se nejprve zlehka před Karlem IV.

Ten mu s úsměvem pokynul na souhlas a mladík se vmžiku otočil k převrapené Kateřině.

„Věnuješ alespoň jeden jediný tanec Rudolfu Habsburskému, kterému stačil první pohled do tvé překrásné tváře, aby se stal navždy tvým vazalem?“ Rudolf Habsburský si s těmi slovy přitiskl dlaň k srdci, jako by tak chtěl zdůraznit hloubku a závažnost svých citů, a hluboce se Kateřině uklonil.

Kateřina cítila, jak se jí do tváří vkrádá ruměnc. Dosud k ní žádný rytíř takto nepromlouval. Zmocnil se jí nepředstavitelný zmatek. Pro odpověď otci, byť římskému králi, daleko chodit nemusela, ale teď marně shledávala vhodná slůvka tomu pohlednému tanečníkovi.

Ach, vždyť on zase tak pohledný není, okřikla se v duchu.

Mladíkovy ostře řezané rysy, orlí nos a plné rty ji přesto přitahovaly. Ta tvář ji vábila, i když v ní bylo cosi dravčího, nebezpečného. Její pohled přilákaly Rudolfovy dlouhé štíhlé prsty, které spočívaly v dvorném gestu na měkém sametu purpurového kabátce.

Jaké by to asi bylo, dotknout se jeho ruky? Sevřít v dlani ty bělostné prsty, které připomínají ušlechtilý alabastr?

Rychle sklopila oči, aby z nich Rudolf nemohl vyčíst hříšné myšlenky, tak nevhodné pro dívku jejího věku a postavení.

„Bude mi potěšením, pane,“ odpověděla nakonec tiše, povstala od stolu a přijala nabízené rámě.

Nebyla si však jistá, zda to nedělá otci natruc a zda mu jen nechce dokázat, že on není středobodem jejího světa.

Ota Bavorský zlostně zaťal ruku v pěst, ale do stolu se udeřit neodvážil. Jen o malý zlomek okamžiku se opozdil, a to stačilo, aby českou princeznu Kateřinu požádal o tanec ten vlezlý Habsburk Rudolf. Ota se spěšně rozhlédl, zda si jeho hněvivého gesta nikdo nepovšiml. Byl tu hostem a nechtěl římskému králi Karlu IV. kazit Vánoce.

Nu, však není všem dnům konec! To, že Rudolf vyzval hezoučkou Kateřinu Lucemburskou k tanci jako první, ještě neznamená, že si ji také jednou vezme.

Příští tanec bude patřit mně, umínil si Ota Bavorský. A pak se teprve uvidí, komu dá Kateřina přednost!